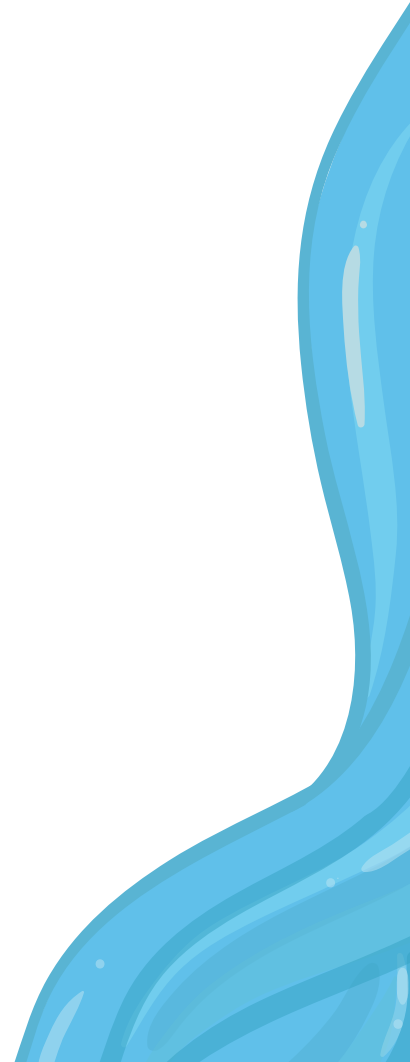

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Muotoilun koulutusohjelma

Kuvituskuva infografiikassa

Niina Javanainen

Opinnäytetyö
Toukokuu 2015

Tekijä
Niina Javanainen

Nimeke
Kuvituskuva infografiikassa

Toimeksiantaja
Joensuun Vesi

Tiivistelmä

Opinnäytetyö käsittelee kuvituskuvan käyttöä infografiikassa. Aiheeseen on perehdytty tutkimalla kuvittamisen ja infografiikan teoriaa sekä toteuttamalla kuvituskuvia toimeksiantajalla.

Työn tietopohjassa keskitytään tutkimaan kuvituskuvan merkitystä, kuvittamisen eri tekniikoita sekä sitä, kuinka kuvituskuvaa käytetään infografiikassa. Tarkoituksena on selvittää informatiivisen kuvituksen ominaispiirteitä ja käyttötarkoituksia tutkimalla kuvituskuvan käyttötapoja infografiikassa. Työn toiminnallisena osuutena toimivat Joensuun Vedelle toimeksiantona toteutetut neljätoista kuvituskuvaa. Kuvitukset toteutettiin julkaistavaksi verkkosivuille digitaalisia menetelmiä hyödyntämällä. Raportissa selvitetään projektin taustoja ja tuloksia sekä kuvituskuvien toteuttamisvaiheita.

Lopputuloksena syntyi neljätoista kuvituskuvaa toimeksiantajalle. Opinnäytetyöprosessi kasvatti omaa tietämystäni kuvittamisen teoriasta ja herätti tarkastelemaan kuvituskuvia erityisesti niiden käytännöllisyyden kannalta. Kuvitusprojekti itsessään kehitti omaa osaamistani kuvittajana entistä ammattimaisempaan suuntaan.

Kieli
suomi

Sivuja 25
Liitteet 0

Asiasanat
kuvittaminen, infografiikka,
verkkosivut

Author
Niina Javanainen

Title
Illustration in Infographics

Commissioned by
Joensuun Vesi

Abstract

This thesis discusses the use of illustration in infographics. The subject is approached by researching the theory of illustrating and infographics and making illustrations based on an assignment.

The knowledge base is focused on researching the meaning of illustration, different illustration techniques and use of illustrations is used in infographics. The goal is to find out the main characteristics of an informative illustration and its use by researching the ways illustrations are used in infographics. The practical part of the thesis consists of fourteen illustrations made for Joensuun Vesi. The illustrations were created with digital techniques to be published on a website. The thesis report describes the background and results of the project and the work progress of the illustrations.

As the result, fourteen illustrations were made for Joensuun Vesi. The thesis process increased theoretical knowledge of illustrating and awakened to examine illustrations from a functional point of view. The illustrating process developed expertise as an illustrator to a more professional direction.

Language
Finnish

Pages 25
Appendices 0

Keywords
Illustrating, infographic,
website

Sisällysluettelo

1 Johdanto	5
2 Lähtökohdat	6
2.1 Mistä kaikki sai alkunsa?	6
2.2 Viitekehys	6
2.3 Toiminta-asetelma	8
3 Kuvittaminen ja kuvituskuva	9
3.1 Kuvittamisen määritelmä	9
3.2 Kuvituskuvan merkitys	9
3.3 Kuvittamisen tekniikoita	10
4 Infografiikka	12
4.1 Mitä on infografiikka?	12
4.2 Kuvituskuva infografiikassa	14
5 Kuvituskuvat Joensuun Vedelle	18
5.1 Kuvitusprosessi	18
5.2 Tulokset	20
6 Kuvituskuvan lisäarvo infografiikalle	25
7 Pohdinta	27
Lähteet	29
Kuvaluettelo	30

1 Johdanto

Piirtäminen on ollut lapsesta asti lähellä sydäntäni. Vaikka olen toteuttanut opintojeni aikana paljon erilaisia projekteja aina verkkosivujen koodaamisesta yritysilmeiden luomiseen etsien omaa suuntaani graafisena suunnittelijana, olen silti huomannut päätyneeni kuvittamisen pariin. Nautin kuvittamisesta erityisesti siitä, että se on ikään kuin yhdistelmä perinteistä kuvataidetta ja graafista suunnittelua. Minulle on ollut hiukan vaikeaa toteuttaa piirroksia pelkästään omista lähtökohdistani, joten nautin paljon siitä, kun pääsen harjoittamaan ja hyödyntämään taitojani toteuttamalla kuvia muille ihmisille.

En epäröinyt hetkeäkään, kun sain keväällä 2014 mahdollisuuden tarttua Joensuun Veden tarjoamaan projektiin toteuttaa kuvituskuvia heidän verkkosivuilleen. Osasin sanoa kuvitusprojektiin ryhtyessäni, että projekti tulee toimimaan opinnäytetyönäni, mutta työni varsinainen punainen lanka tarkentui selvittäessäni kuvitusprojektin yksityiskohtia. Huomasin kuvituksia toteuttaessa, että verk-

kosivuilla yhä harvemmin perinteisen lehden taiton tapaan kuvituskuva toimii pelkkänä koristekuvana, vaan sillä on usein jokin informatiivinen tai toiminnallinen funktio, mikä asettaa kuvituskuvalle selkeitä sisällöllisiä ja toiminnallisia vaatimuksia. Päätin lähestyä huomaamaani ilmiötä infografiikan kautta, jossa näkemykseni mukaan kuvituskuvan tehtävä tietoa välittävänä elementtinä osana visuaalista kokonaisuutta korostuu huomattavasti.

Pyrin opinnäytetyöni avulla syventymään kuvittamiseen ja sen uusiin haasteisiin entistä paremmin tutkimani teorian sekä toteuttamani toimeksiannon kautta. Internetin ja erilaisten älylaitteiden käytön yleistyessä kuvituskuvien käyttötavat ja kuvituksille osoitetut vaatimukset muuttuvat, johon kuvittajan on osattava reagoida. Mielestäni vastauksia uudenlaisten julkaisu ympäristöjen asettamiin kysymyksiin voi lähteä etsimään infografiikan kiehtovasta maailmasta, jossa kuvituskuvaa käytetään verkkosivujen tavoin harvoin vain sen itseisarvon vuoksi.

2 Lähtökohdat

2.1 Mistä kaikki sai alkunsa?

Opinnäytetyöni kulmakivenä toimii Joensuun Vedelle toteutettu kuvitustyö. Kuvituskuvien käyttöympäristö herätti projektin alussa kysymyksiä ja ajatuksia, jotka toimivat kimmokkeena opinnäytetyölleni. Millaisia kuvituskuvia verkkosivuilla käytetään ja millaisessa roolissa ne ovat? Osa tekemistäni kuvista tulisi olemaan sisäsivujen kuvituskuvia ja osa toimisi etusivulla navigoinnin tukena. Kuvat tulisivat siis myös sekä koristeeksi että tietoa välittäviksi elementeiksi. Miten siis toteuttaisin kuvituksen, joka on samalla miellyttävä katsoa mutta myös informatiivinen? Millaisia tämän kaltaiset kuvat edes ovat? Missä ja miten niitä hyödynnetään? Näihin kysymyksiin pyrin etsimään vastauksia opinnäytetyössäni.

Tarkoituksena on tehdä neljätoista toimeksiannon mukaista kuvituskuvaa, jotka vastaavat käyttötarkoitustaan ja toimeksiantajan tarpeita sekä rakentaa vahva tietopohja työni aiheen ympärille. Kuvitusprosessi tukee myös omaa kehittymistäni kuvittajana: kuvat asettavat erityisesti tyyllillisesti sellaisia haasteita, joiden ratkaiseminen tulee laajentamaan omaa osaamistani yhä suuremmalle alueelle. Tutkin työssäni tarkemmin kuvittamisen teoriaa sekä kuvituskuvan hyödyntämismahdollisuuksia nimenomaan informatiivisessa tarkoituksessa. Syvennyin erityisesti siihen, kuinka kuvituskuvaa hyödynnetään infografiikassa, joka on mielestäni äärimmäisen kiehtova aihealue. Tavoitteenani oli kasvattaa omaa tietämystäni kuvittamisen ja infografiikan teoriasta sekä tutkia tarkemmin kuvituskuvan käyttöä infografiikassa ja siihen liittyviä ilmiöitä.

Aihevalintaani vaikutti huomattavasti ajankohtaisuus. Infografiikasta muodostui sosiaalisen median nostatuksella muoti-ilmiö 2010-luvun alkupuolella, jolloin esimerkiksi vuosien 2010 ja 2012 aikana pelkästään Google-hakupalvelun kautta infografiikkaan liittyvää materiaalia haettiin yli 800-kertainen määrä edellisiin vuosiin verrattuna. (Bullas 2012.) Vaikka suurin villitys tuntuukin laantuneen, on infografiikka tullut jäädäkseen osaksi erityisesti sähköistä markkinointia. Esimerkiksi Kubon suorittaman kyselytutkimuksen mukaan infografiikka on tämän het-

ken markkinointitrendi Suomessa. (Lintulahti 2015.) Mielestäni infografiikan räjähdysmäisesti kasvanut suosio kuvaa yksinomaan sitä, kuinka iso tarve infografiikalle on. Internetissä liikkuessamme tai älypuhelimta käyttäessämme saamme jatkuvasti osaksemme valtavan määrän tietoa erilaisista lähteistä. Infografiikka on omiaan auttamaan meitä selviämään jokapäiväisen tietotulvan keskellä, koska sen avulla voidaan tuoda ilmi paljon tietoa helposti havaittavassa muodossa. Tämä palvelee käyttäjää, mutta myös infografiikan julkaisijaa. Infografiikan avulla käyttäjä saa yhdellä silmäyksellä mielikuvan sen esittämästä viestistä, eikä hänen tarvitse pysähtyä lukemaan pitkää tekstiä selvittääkseen ja ymmärtääkseen sitä mitä julkaisija haluaa käyttäjälle kertoa. Tästä hyöttyy myös julkaisija, joka saa todennäköisemmin kaapattua käyttäjän huomion ja välitettyä haluamansa viestin yleisölleen. Kuvan muotoon puettu informaatio on myös omiaan saavuttamaan suuren katsojakunnan. Internetiä käyttää päivittäin yli kolme miljardia ihmistä ja erilaisten sosiaalisten medioita 2 miljardia ihmistä (Kemp 2015). Käyttäjien käsissä infografiikalla on mahdollisuus levitä erityisesti sosiaalisen median avulla miljoonille, ellei jopa miljardoille silmäpareille.

2.2 Viitekehys

Onnistunut informatiivinen kuvitus on monien osien summa, jossa tulee ottaa huomioon kuvittajan, toimeksiantajan sekä käyttäjän näkökulma. Opinnäytetyöni visuaalisesta viitekehyksestä (kuva 1) käy ilmi, kuinka kolmen eri tekijän muodostama arvopohja toimii lähtökohtana onnistuneelle kuvituskuvulle.

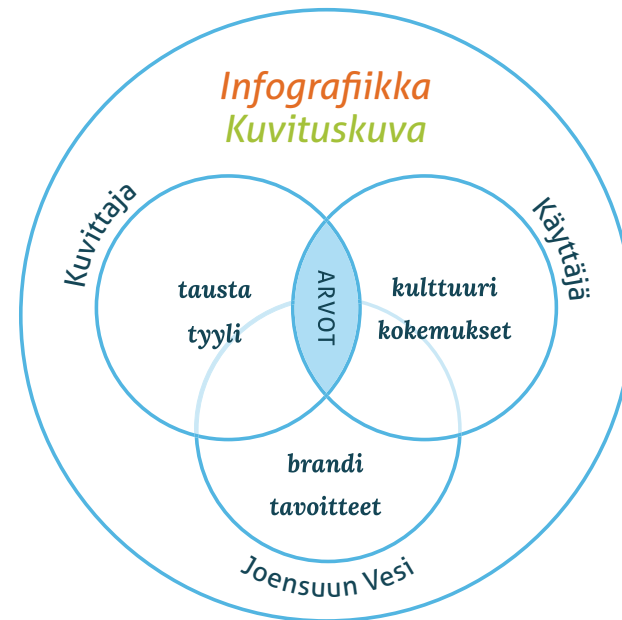
Kuvituskuvan syntyyn vaikuttavat kuvittaja, käyttäjä ja toimeksiantaja, tässä tapauksessa Joensuun Vesi, jotka toimivat kuvituskuvan ja infografiikan vaikutuspiirissä. Jotta kuvituskuva on onnistunut, tulee kaikkien kolmen osapuolen kohdata toisensa sen toteutusprosessissa. Kuvituskuvassa yhdistyvät kuvittajan oma tausta ja tyylihallinnat, joiden pohjalta hän toteuttaa kuvan. Opinnäytetyöni kohdalla toi-

min työn kuvittajana, jolloin taustani rakentuu aikaisemmasta työkokemuksestani erityisesti digitaalisen toteuttamisen saralla sekä omasta henkilökohtaisesta tyylistäni, jonka perusteella kuvien voi päätellä olevan minun käsialaani. Kuvittajan tulee ottaa huomioon työn toteutuksessa toimeksiantajan tavoitteet ja heidän brändinsä: kuvan tulee välittää toimeksiantajan haluama viesti mukaillen heidän brändiään. Joensuun Veden kuvituskuvien kohdalla kuvien tulee heijastaa verkkosivujen tekstisisältöä ja luoda positiivisia mielikuvia Joensuun Vedestä heidän verkkosivujensa käyttäjille. Jotta toimeksiantajan viesti välittyisi käyttäjälle, on se toteutettava kuvittajan kanssa niin, että se ottaa huomioon käyttäjän kulttuuri-taustan ja kokemukset.

Kuvituksia tehdessä on huomioitava käyttäjien kulttuuritausta, koska se vaikuttaa tapaan, kuinka käyttäjä tulkitsee kuvituskuvia ja millaisia mielikuvia se hänessä herättää. Esimerkiksi kuvitus, jossa on nähtävissä Joensuun kävelykadun alla kulkevia vesiputkia tuskin herättää täysin samanlaisia tuntemuksia ja huomiota sivuston helsinkiläisissä kävijöissä kuin joensuulaisissa. Kuvituksia toteutettaessa tulee on huomioitava myös käyttäjän kokemukset. Mitä sivuston käyttäjä haluaa kuvituskuvilta? Joensuun Veden sivujen kuvien tarkoitus on ohjata käyttäjää sisällön pariin, jolloin esimerkiksi etusivulle tullessaan hän voi tekstiä lukematta päätellä, että kysymys- ja huutomerkkejä sisältävät puhekuplat vievät minut usein kysyttäjä kysymyksiä – sivulle. Kun käyttäjän, toimeksiantajan sekä kuvittajan tarpeet osat alueet on otettu huomioon, syntyy yhteinen arvopohja, joka toimii lähtökohtana onnistuneelle kuvituskuvulle.

Näiden kolmen osapuolen kohtaaminen työn toteutuksessa on sen onnistumisen kannalta elintärkeää. Jos esimerkiksi kuvittaja kohtaa käyttäjän, mutta toimeksiantaja jää näiden kahden muodostaman arvopohjan ulkopuolelle, ei lopullinen tuotos vastaa toimeksiantajan tarpeita eikä toimeksiantajan välittämä viesti koskaan tavita käyttäjää. Samalla tavalla kuvittaja saattaa luoda toimeksiannon mukaisen kuvituksen, joka ei kohtaa käyttäjän käyttökokemuksia. Suunnitellessaan

kuvituksia verkkosivuille kuvittajan tulee nykyään ottaa huomioon taiteellisten näkökulmien lisäksi myös kuvituksen teknologinen käyttöympäristö. Verkkosivujen käyttökokemukset ovat muuttuneet älypuhelimien yleistyessä, jolloin sivuja selataan yhä useammin pieneltä näytöltä mahdollisesti hitaalla verkkoyhteydellä. Pahimmillaan esimerkiksi hitaasti latautuva kuva karkottaa käyttäjän pois sisällön parista ennen kun hän on sinne edes päässytäkään. Jos kuvituksen halutaan palvelevan käyttäjää, on se suunniteltava sekä visuaalisesti viehättäväksi että monipuolisesti hyödynnettäväksi kokonaisuudeksi.

Kuva 1. Visuaalinen viitekehys.

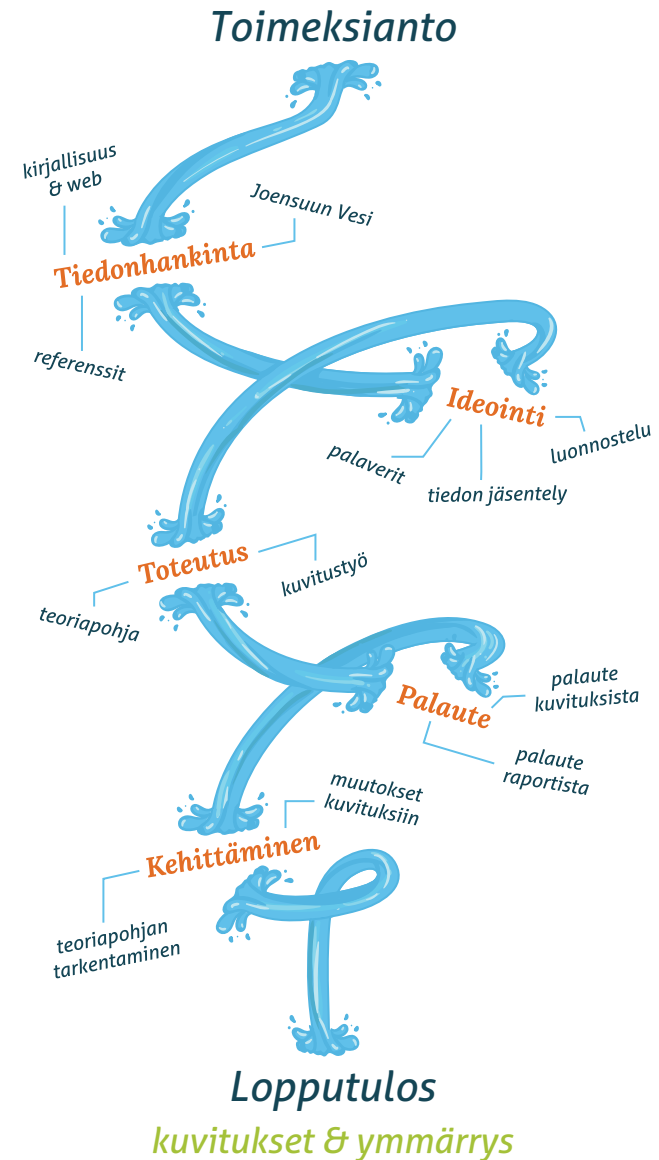
2.3 Toiminta-asetelma

Toiminta-asetelma koostuu työn teoriapohjan rakentamisesta sekä kuvituskuvi-
en toteuttamisesta (kuva 2). Opinnäytetyöprosessi sai lähtösäyöksensä Joensuun
Vedeltä saamastani toimeksiannosta, johon sekä toiminnallinen että teoreettinen
osuus pohjautuvat. Prosessin tavoitteena on saavuttaa lopputulos, jonka muodos-
tavat toimeksiannon mukaiset kuvituskuvat sekä ymmärrys niistä teoreettisista
tekijöistä ja taustoista, joiden avulla onnistunut toiminnallinen kokonaisuus on
mahdollista saavuttaa.

Työn toteuttaminen alkoi tiedonhankinnasta, jossa etsin suuntaa sekä kuvitus-
kuville että opinnäytetyöni teoriapohjalle. Käytin kuvituskuvi-
en ideointiin hyödynseni paljon Joensuun Vedeltä saamaani tietoa ja kuvamateriaalia sekä internetistä
löytämiäni referenssikuvia. Teoriapohjan rakentamiseen hyödynsin sekä kirjalli-
suutta että internetlähteitä. Löysin kuvituksen teoriaan liittyvää kirjallisuutta kii-
tettävästi, mutta infografiikan kohdalla erityisesti kirjallisen lähdemateriaalin etsi-
minen oli vaikeampaa.

Kuvitusprosessi alkoi ideoinnista, jossa kävimme läpi kuvaiheita toimeksiantaj-
an kanssa ja toteutin näihin liittyviä luonnoksia. Sain projektin edetessä paljon hyvää
palautetta ja selkeän suunnan kuvituskuville palaverien ja luonnoksista saamastani
palautteesta, jonka pohjalta kuvituskuvi-
en toteuttaminen kävi sujuvasti. Kokosin
kuvitusprosessin ohessa työni teoriapohjaa, johon hyödynsin lähdemateriaaleista
keräämääni tietoa sekä kuvitusprosessin aikana kokemiani huomioita ja havaintoja.

Toteutuksen ja lopputuloksen väliin sijoittuvat työstäni saama palaute sekä pa-
lautteet pohjalta tehty kuvituksen kehittäminen, mikä on mielestäni prosessin
oleellisin osuus hyvän lopputuloksen aikaansaamiseksi. Joensuun Vedeltä kuvituk-
sista saamani palaute ja koululta saatu palaute työn teoriapohjasta liittyivät pää-
asiassa sisällöllisiin ratkaisuihin ja asiavirheisiin. Erityisesti kuvista saatu palaute
herätti uusia havaintoja ja ajatuksia, jotka auttoivat teoriapohjan syventämistä.
Palautteen pohjalta toteutettujen muutostöiden jälkeen saavutin työni lopputu-
loksen, jonka opinnäytetyöraporttini kiteyttää.

Kuva 2. Toiminta-asetelma.

3 Kuvittaminen ja kuvituskuva

3.1 Kuvittamisen määritelmä

Kuva on ollut olennainen osa tiedon välittämistä jo paljon ennen kirjoitustaidon kehittymistä, jolloin viestejä välitettiin maalaamalla kuvioita kallon seinämiin. Nykypäivänä kuvia hyödynnetään paljon auttamaan meitä navigoimaan tietämme jatkuvassa informaatiotulvassa, koska perinteikkäästi sanoen kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa. Kuva on voimakas viestintäväline, joka herättää parhaillaan katsojassaan voimakkaita tunteita ja voi luoda uusia mielikuvia niin hyvässä kuin pahassa.

Mitä sitten on kuvittaminen? Se on taiteenlaji, jonka tuotos on tekstiä tai muuta kontekstia visuaalisesti hahmottava, tukeva tai tulkitseva kuva (Graafinen 2015). Karkeasti määriteltynä kuvittaminen eroaa perinteisestä kuvataiteesta pääasiassa teoksien toteuttamiseen liittyvistä lähtökohdista: kuvittaja luo kuvituskuvan aina jonkun toisen asian ilmaisemisen tueksi, kun taas kuvataiteessa teos syntyy taiteilijan tarpeesta ilmaista itseään (Ahjopalo-Nieminen 1999). Kuvittamisen ja kuvataiteen väliin on kuitenkin mahdotonta piirtää selkeää viivaa edes niiden lähtökohtien perusteella. Kuvataiteilija voi toteuttaa teoksen tilaustyönä, jolloin se pohjautuu vahvasti asiakkaan toiveisiin ja näkemyksiin. Samalla tavalla kuvituskuvan voi tehdä vain löyhästi muuhun sisältöön liittyväksi, jolloin sen voi nostaa irralliseksi taideteokseksi varsinaisen kontekstinsa ulkopuolelle.

Kuvituskuvalle on ominaista sen lähtökohdat ja julkaisutapa. Kuvitustyö alkaa asiakkaan esittämästä ongelmasta, jossa esimerkiksi lehtiartikkelista puuttuu sitä havainnollistava kuva. Kuvittajan työ on ratkaista asiakkaan esittämä ongelma ja tuottaa tekstin rinnalle sopiva teos valitsemillaan kuvittamisen keinoilla. Kuvitus lisätään suunniteltuun ympäristöönsä ja monistamisen keinoin sen on mahdollisuus päästä suuren yleisön eteen. (Jennings 1987.)

Kuvituskuvalle voidaan määritellä kolme tehtävää: somistaa, välittää tietoa ja kommentoida. Kuvituksen tehtävät nivoutuvat yhteen, jolloin kuvitus ei voi olla

yksinomaan esimerkiksi informatiivinen. Informatiivinen kuvitus on samalla myös somistava, koska sen eteen on jouduttu tekemään ratkaisuja esimerkiksi somittelun ja värimaailman suhteen. (Jennings 1987.)

3.2 Kuvituskuvan merkitys

Kuva taipuu moneksi ja siksi kuvituskuviakin on hyödynnetty erilaisiin käyttötarkoituksiin aikojen saatossa vaihdellen aina muotimaailmasta ja markkinoinnista teknisesti korrekteihin käyttöoppaisiin sekä ihmisen anatomiaa kuvaaviin tieteellisesti tarkkoihin julkaisuihin. Kuvituskuvat ovat levinneet kallon seinämiltä kirjojen sivuille ja teknologian kehittyessä edelleen digitaaliseen muotoon, mutta ne toimivat yhä edelleen viestin välittäjinä.

Kuvittamisella ei pyritä ainoastaan tuottamaan viihdyttäviä ja tekstin sanomaa välittäviä kuvia, vaan kuvittamisella on sitäkin syvempi merkitys: kuvituskuva välittää visuaalista viestiä ja ruokkii katsojansa mielikuvia synnyttään jopa täysin uusia mielikuvia. Parhaimmillaan kuvituskuva elää omaa elämäänsä ja siivittää katsojansa mielikuvitusta samalla kun se toimii tekstin tukena. Hyvä kuvituskuva ei noudata tekstiä orjallisesti, vaan avaa tekstin lukijalle uusia tulkintamahdollisuuksia. (Ahjopalo-Nieminen 1999.)

Kuvituskuva on kuitenkin yksin melko epätarkka viestinviejä. Syntaktisella tasolla kuvittamisessa ei ole kieleen verrattavia sääntöjä, jotka määrittelisivät oikeaoppisen tavan yhdistellä esimerkiksi suoria ja kaarevia viivoja keskenään. Tämän takia kuvat ovat kieltä enemmän tulkinnallisia ja vaativat kielellistä tukea ollakseen yksiselitteisiä (Hatva, 1993). Kuvan monitulkinnaisen luonteen vuoksi kuvan tuottajalla ja levittäjällä onkin suuri valta kuvan katsojille muodostuvien mielikuvien luomisessa. Katsojaa on helppo ohjailta kuvamanipuloinnin voimin tai valitsemalla julkaistavaksi suuresta kuvien kirjosta vain tietynlaista

agenda ajavaa materiaalia. Lehtijulkaisuissa kuva nousee helposti merkittävään asemaan. Lukija kiinnittää ensimmäisenä huomionsa kuvaan katsoessaan julkaisun sivutaittoa, minkä perusteella lukija muodostaa heti mielikuvan julkaisun tasosta. (Ahjopalo-Nieminen 1999.)

Kuvittaminen yhdistetään usein satukirjojen tai tarinoiden kuvituksiin. Kuvituskuva käytetään kuitenkin paljon laajemmalla kentällä erityisesti tiedon välittämiseen, johon ihmiseen helposti vaikuttava kuva on omiaan. Esimerkiksi opetuskäytössä tekstiä havainnollistavat kuvat auttavat lukijaa ymmärtämään ja jäsentämään tekstin esittämää informaatiota, kun taas uutis- ja dokumenttikuvat kantavat viestiä ajankohtaisista ja jo historiaan jääneistä tapahtumista. (Ahjopalo-Nieminen 1999.)

3.3 Kuvittamisen tekniikoita

Jokaisen kuvan lähtökohta on piste. Piste muodostaa valööreitä, eli eri tummuusasteita, kokonsa ja tiheydensä mukaan, sekä lähtiessään liikkeelle se muodostaa viivan, jonka mahdollisuudet ovat äärettömät. (Ahjopalo-Nieminen 1999.) Viivojen avulla voidaan muodostaa muotoja, kuten neliöitä, kolmioita ja ympyröitä, jotka toimivat kuvan rakentamisen kulmakivinä. Piirrettyä kuvaa luodessa kuvan rakentaminen aloitetaan usein luonnostelevalla kuvan eri elementtejä paikallisen erilaisten geometrinen perusmuotojen avulla, mikä auttaa piirtäjää hahmotamaan esimerkiksi kuvassa olevien eri elementtien mittasuhteita.

Kuva rakentuu siis erilaisista peruselementeistä ja -muodoista, joiden sommittelulla pyritään rakentamaan kuvasta visuaalisesti kiehtova ja korostamaan kuvan välittämää viestiä. Sommitteluun liittyvillä ratkaisulla kuvittaja voi korostaa huomattavasti jotain tietynlaista kuvan yksityiskohtaa sommittelemalla sen keskelle kuvaa tai kolmanneksiin perustuvan sommittelusäännön mukaan keskelle kolmanneksien risteyskohtaa. Myös tyhjän tilan käytöllä on suuri merkitys, sillä sen avulla voidaan johdatella katsetta ja korostaa haluttuja yksityiskohtia. (Ahjopalo-Nieminen 1999.)

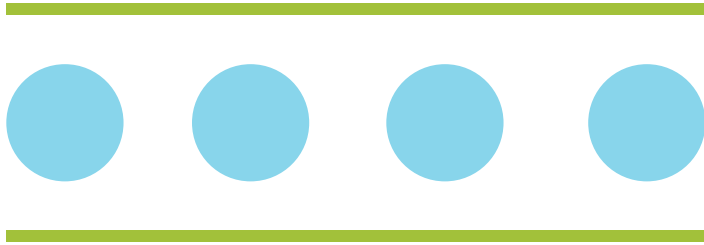
Katsetta voidaan ohjata kuvan sisällä luomalla kuvaan liikevaikutelmaa. Tämä tapahtuu yhdistelemällä staattista (kuva 3) ja dynaamista sommittelua (kuva 4) sekä hyödyntämällä sommittelun, muotojen ja värien kautta muodostuvaa visuaalista

rytmiä. Dynaamisen sommittelun avulla on helppo suunnata katsetta kohti haluttua yksityiskohtaa. Staattisesti sommitellussa kuvassa katsojan ”silmä lepää”, eli ei juuri kiinnity mihinkään yksittäiseen kohtaan kuvassa. Dynaamisten muotojen, kuten toistuvien kaarevien linjojen, avulla katsetta voidaan johdatella kuvan sisällä halutulla tavalla. Sama onnistuu myös visuaalisen rytmin kautta. Yhden muodon toistaminen luo kuvaan symmetristä rytmiä, jolloin rytmin rikkominen esimerkiksi erivärisen, sävyisen, kokoisen tai sijainniltaan poikkeavan muodon avulla (kuva 5) luo rytmiin poikkeaman, mikä kiinnittää katsojansa huomion.

Samat kuvan rakentumisen ja sommittelun lainalaisuudet pätevät niin valo- tai videokuvaan kuin piirroskuvaankin, joten on kuvittajan päätettävissä, mitä tekniikkaa hän käyttää kuvallisen viestimisen välineenä. Valokuva on perinteisesti sidottu tiukasti todellisuuteen ja sitä käytetäänkin yksinomaan uutisten kuvitukseen sekä markkinoinnin välineenä, jolloin esimerkiksi tuotteesta halutaan luoda kuluttajalle mahdollisimman realistinen mielikuva. Vaikka valokuvan voi herkästi mieltää todellisuuden peiliksi, se ei ole katsojan kannalta luotettava. Jos kuvattavaa kohdetta ei ole retusoitu jälkikäteen, niin valokuvaaja on saattanut luoda kohteesta haluamansa mielikuvan hyödyntämällä kekseliäitä kuvakulmia tai optisia illuusioita. (Goff 2013.)

Piirtämisen tekniikoilla toteutettu kuva antaa kuvittajalle laajat mahdollisuudet visuaalisen viestin viemiseen. Perinteinen piirroskuvitus on toteutettu käsin esimerkiksi tussaamalla tai vesivärimalaamalla, jota nykypäivänä käytettävät digitaaliset tekniikat voivat imitoida uskottavasti. Piirroskuvat olivat käytetyin kuvitusmuoto markkinoinnissa 1930-luvulle asti, jolloin valokuvan käyttö yleistyi. Piirretyn kuvituskuvan suosio markkinoinnissa on kuitenkin yleistymässä, koska käsin tai digitaalisesti piirretty kuva on helpompi räätälöidä osaksi erottuvaa brändiä.

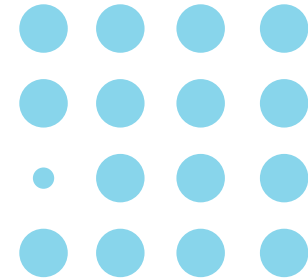
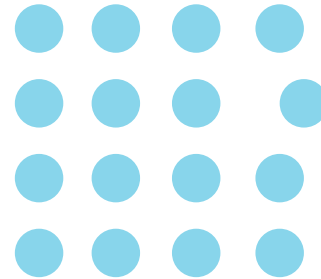
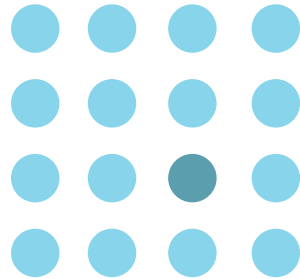
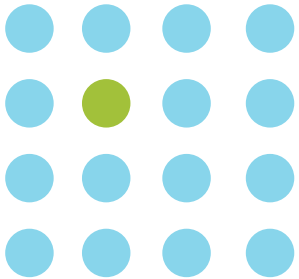
Siinä missä valokuva on kytketty todellisuuteen, voi piirroksella kuvata asioita, joiden esittäminen valokuvaamisen keinoin voi olla mahdotonta. Piirroskuvaan voidaan luoda todellisuudesta poikkeavia tilanteita tai hahmoja, joiden lavastaminen valokuvaan vaatisi suhteessa paljon enemmän työtä. Piirtämisen keinoin voidaan myös yksinkertaistaa vaikeasti hahmotettavaa kuvamateriaalia, jolloin tiedon välittäminen helpottuu. Tämän takia piirroskuvia käytetäänkin paljon materiaalisissa, jossa tiedon välittäminen on avainasemassa. Piirroskuvat ovatkin tämän takia yhä tärkeä osa esimerkiksi käyttöohjeita ja oppikirjoja.

Kuva 3. Staattinen sommittelu.

Kuva 4. Dynaaminen sommittelu.

Kuva 5. Erilaisia visuaalisen rytmien poikkeamia.

4 Infografiikka

4.1 Mitä on infografiikka?

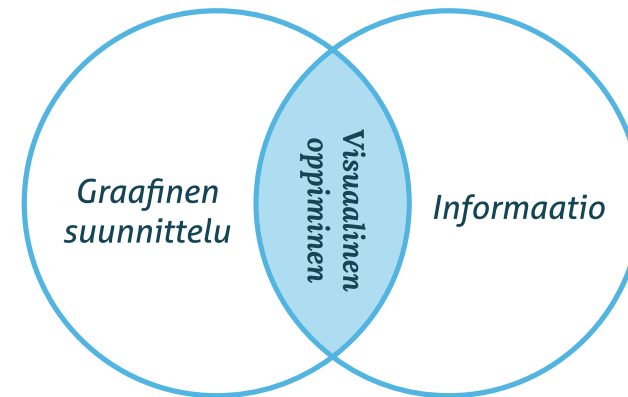
Ennen kirjoitustaidon kehittymistä kuvat ovat olleet ainut keino välittää tietoa. Tieteen kehittyessä ja erityisesti matemaattisten keksintöjen kautta tarve ymmärtää ja jäsentää kerättyä tietoa kasvoi, mikä toimi kimmokkeensa infografiikan synnylle. (Jennings 1987.) Infografiikan hienous piilee siinä, että sen avulla voidaan esittää laajasta aineistosta koottua tai vaikeasti ymmärrettävää dataa helposti ymmärrettävässä muodossa.

Infografiikka on kuvallinen esitys, joka luo mahdollisuuden aiheen visuaaliselle oppimiselle sekoittamalla yhteen informaatiota ja muotoilua. Monimutkaisemman tiedon välittäminen katsojalle helpottuu, kun tieto on puettu nopeasti ja helposti ymmärrettävään muotoon (kuva 6). Graafikon ja kuvittajan tehtävä infografiikka tuottaessa on huolehtia, että infografiikka toimittaa katsojalle tietoa selkeästi. Se herättää katsojansa huomion ja että sen aihe on tulkittavissa pelkällä vilkaisulla infografiikkaan. (Jennings 1987.) Arkielämässä kohtaamme infografiikkaa muun muassa selatessamme kalenteriamme, tutkiessamme bussiaikatauluja tai etsiessämme kesämökille johtavaa tienhaaraa kartasta.

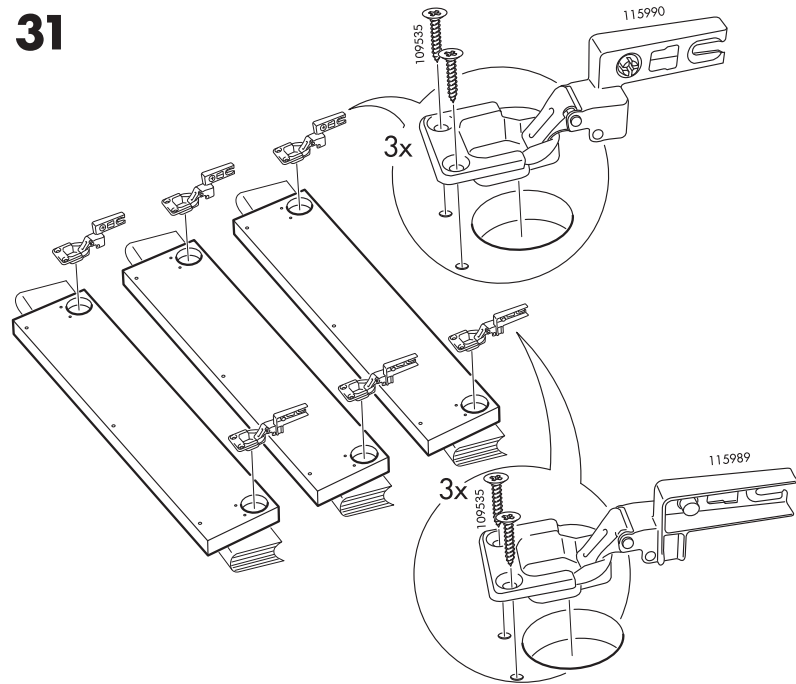
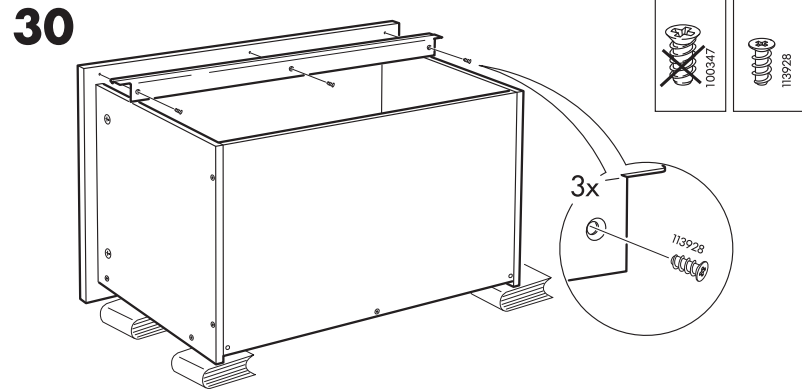
Infografiikka koostuu tietoa välittävästä pääelementistä, kuten pylväs- tai piirakkadiagrammista, kuvituskuvasta, teksteistä sekä grafiikan taustasta. Infografiikassa tietoa välittävä kuvio on pääelementti, jota teksti täydentää, selittää tai toistaa. Pelkästään näillä kahdella elementillä pystytään luomaan toimiva infografiikka, jolloin niin sanotut graafiset koristeet, kuten kuvituskuva ja mahdollinen taustagrafiikka, jäävät toissijaiseen asemaan. Graafisten koristeiden tehtävä on rajata infografiikan sisältöä niin, että katsoja voi muodostaa yhdellä silmäyksellä mielikuvan infografiikan sisällöstä. Erityisesti sanoma- ja aikakauslehdissä kuvituskuvalla on huomattava merkitys lukijan mielenkiinnon kiinnittämisessä infografiikkaan. (Spissler 2001.)

Juuso Koponen esittää verkkoartikkelissaan, että infografiikan voi jakaa kar-

keasti kolmeen kategoriaan niiden käyttötarkoitusten perusteella. Ensimmäiseksi kategoriaksi hän määrittelee tietoa välittävän grafiikan (kuva 7), jossa grafiikan tekijä tai grafiikan tilannut taho haluaa havainnollistaa jotain tietoa grafiikan katsojalle. Tietoa välittäviksi infografiikaksi määritellään muun muassa laitteiden toimintaperiaatteita kuvaavat piirroksiset ja tilastografiikka. Toiseksi kategoriaksi hän määrittelee eksploratiivisen grafiikan (kuva 8), jonka tarkoitus on helpottaa uusien piirteiden tai tiedon löytämistä aineistosta. Klassinen esimerkki eksploratiivisesta infografiikasta liittyy vuonna 1854 Lontoossa riehuneeseen koleraepidemiaan. John Snow selvitti epidemian alkulähteen merkkamalla kaikkien tautiin kuolleiden asuinpaikat kartalle ja huomaamalla aineistonsa perusteella, että kuolemantapaukset keskittyivät yhden tietyn kaivon ympärille. Kolmanneksi kategoriaksi Koponen luettelee infografiikkamaiset kuvitukset (kuva 9), joiden pääpaino on houkutella katsoja tai lukija tiedon pariin. Niiden ensisijainen tehtävä on luoda mielikuvia ja mielenkiintoa aiheita kohtaan tiedon havainnollistamisen sijaan. (Koponen 2012).

Kuva 6. Infografiikan anatomia.

Kuva 8. Eksploratiivista infografikkaa.

Kuva 7. Tietoa välittävää infografikkaa.

Kuva 9. Kuivituskuvamaista infografikkaa.

4.2 Kuvituskuva infografiikassa

Kuvituskuvia hyödynnetään infografiikassa sekä tärkeänä tietoa välittävänä elementtinä että pelkkänä visuaalisena lisänä. Kuvituskuva voi toimia infografiikan kantavana elementtinä tai tietoa välittävän osan taustalla tai rinnalla. Megan Jaegermanin toteuttamassa infografiikassa (kuva 10) selvennetään taitoluistelun vapaaohjelmaan kuuluvia liikkeitä kuvittamisen keinoin. Liikkeiden suorittaminen on kuvattu osa osalta liikkeiden suuntaa näyttävien nuolien avulla, jolloin lukija saa selkeän käsityksen liikkeen kulusta lukematta tekstiä.

Iso-Britannian puhelinmyyntiä kuvaavassa infografiikassa (kuva 11) kuvituskuva on selkeästi koristeellinen. Kuvituskuvaa katsomalla voi heti päätellä sen, mistä infografiikassa on kyse, mutta se ei välitä sellaista tietoa mikä ei tulisi ilmi pylväsdiagrammissa. Kuvituskuva on selkeästi taustaelementtinä, joka toimii hyvänä visuaalisena lisänä mutta ei tuo infografiikalle mitään varsinaista lisäarvoa.

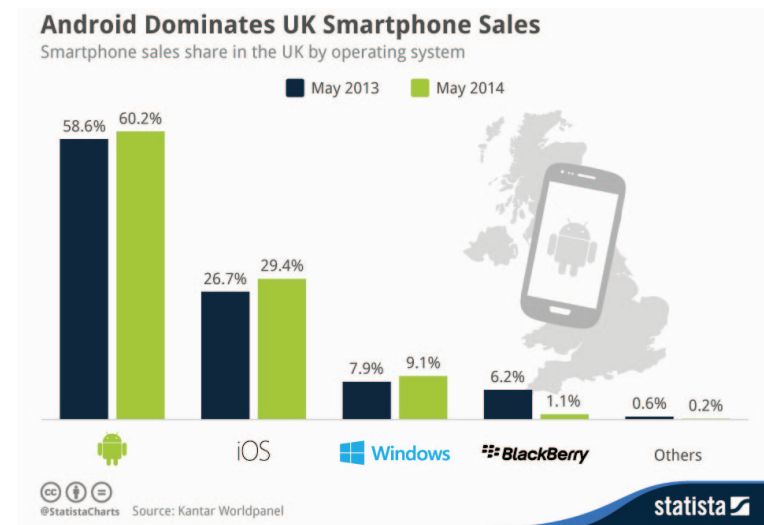
Vaikka kuvituskuvaa voidaan hyödyntää laajasti infografiikan kentällä, on sen

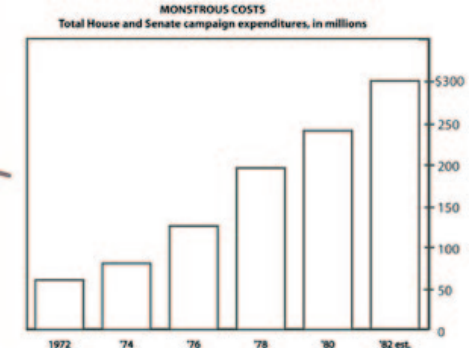
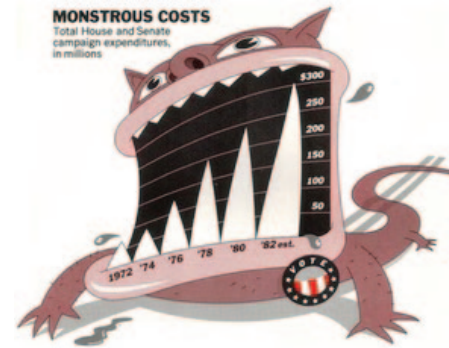
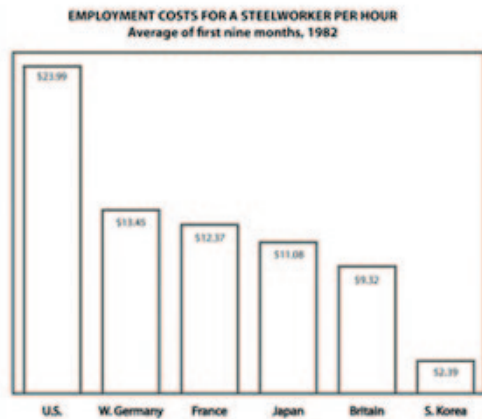
Kuva 10. Jaegermanin infografiikkaa taiteluistelusta.

asema melko kiistanalainen. Esteettisesti viehättävät infografiikat viihdyttävät katsojaansa, mutta niitä on perinteisesti vierastettu virallisten tahojen ja ns. tieteen tekijöiden puolesta. (Helsinki Region Infoshare 2012.). Liian esteettisten esityksien on katsottu vääristelevän dataa ja siksi tieteen taholla on vieroksuttu liiallista visualisointia. Katsojan mielenkiinto kyllä kiinnittyy helposti kuvituskuvan muotoon puettuun pylväsdiagrammiin, mutta palveleeko tämä itse sisältöä?

Infografiikassa olevia turhia koristeellisia elementtejä kutsutaan ”kuvioroinaksi” (eng. chartjunk), joka on infografiikan parissa tehdyn työn kautta kuuluisaksi nousseen Edward Tuften lanseeraamaa termi. Kuvioroinaa ovat mm. tarpeettomat aiheen ulkopuolella olevat kuvat, kirjava tausta, vaikealukuinen fontti sekä diagrammin kolmiulotteinen muotoilu, eli elementit, jotka eivät suoranaisesti välitä minkäänlaista tietoa ja toimivat vain visuaalisena lisänä. Tuftte perustelee infografiikan sisältämien elementtien oleellisuutta myös data-muste-suhteella, joka saadaan jakamalla tiedon esittämiseen käytetty painomusteen määrä kaikella käytetyn musteen määrällä. Tuften mukaan hyvässä infografiikassa on korkea data-

Kuva 11. Infografiikka Iso-Britanniassa myydyistä älypuhelimista.

Kuva 12. Koristeellisia infografiikoita rinnastettuna pelkistettyihin malleihin.

muste-suhde, eli siinä ei ole mitään sellaisia elementtejä, jotka eivät suoranaisesta välitä tietoa ja täten "heitä mustetta hukkaan". (Few 2009.)

Mielestäni termi kuvioroina kertoo jo itsessään viestiä siitä, kuinka voimakkaasti pitkän linjan infograafikot suosivat datan esittämistä mahdollisimman minimalistisesti ja karsastavat kuvituskuvien ja muiden graafisten elementtien käyttöä pelkässä koristeellisessa mielessä. On totta, että voimakkaasti visualisoidun infografiikan kohdalla riski tiedon vääristymiseen on suuri, mutta sen viehättävän ulkonäön edut voivat olla merkittävät. Saskatchewanin yliopisto julkaisi vuonna 2010 tutkimuksen, jossa vertailtiin samaan dataan pohjautuvia koristeellisia visualisointeja sekä pelkistettyjä esityksiä (kuva 12). Tutkimuksessa ilmeni, että koehenkilöt sisäistivät koristeltujen infografiikoiden sisällön yhtä hyvin kuin pelkistettyjen, mutta myös muistivat näiden sisällön paremmin ja pitivät näitä muutenkin miellyttävämpänä. (Koponen 2011.) Tutkimuksen perusteella visuaalisilla elementeillä koristellulla infografiikalla saavutetaan sama hyöty, mikä lehden sivuille sijoite-

tulla kuvituskuvalla: katsojan huomio kiinnittyy kuvaan ja sitä myöten sen esittämään sisältöön. Värikkäillä kuvituskuvilla koristeltu infografiikka toimii varmana katseiden kääntäjänä, mutta missä menee raja infografiikan näyttävyydelle? Koposen mukaan infografiikassa kuvituksen ja visualisoinnin tulisi olla tiedon välittämiseksi alisteinen. Mielestäni on kyseenalaista puhua infografiikasta, jos tämä tilanne kääntyy pääläelleen ja infografiikan toteuttamisen lähtökohtana toimii ajatus mahdollisimman visuaalisesti näyttävän lopputuloksen aikaansaamisesta eikä niinkään tiedon välittämisestä. Tällöin infografiikan päätehtävä ei ole enää tuoda esille informaatiota vaan toimia katsojalleen silmäkarkkina, jolloin siitä muodostuu enemminkin infografiikkamaista kuvitusta kuin infografiikkaa, jolloin infografiikan sisäisessä hierarkiassa kuvituskuva ja visuaaliset elementit ovat suuremmissa asemassa datan ilmentämiseen nähden.

Tästä esimerkkinä toimii grafiikka Amerikalle Irakin sodasta koituneista kustannuksista (kuva 13). Grafiikka on näyttävä kokonaisuus, mutta sen data-muste-suhde

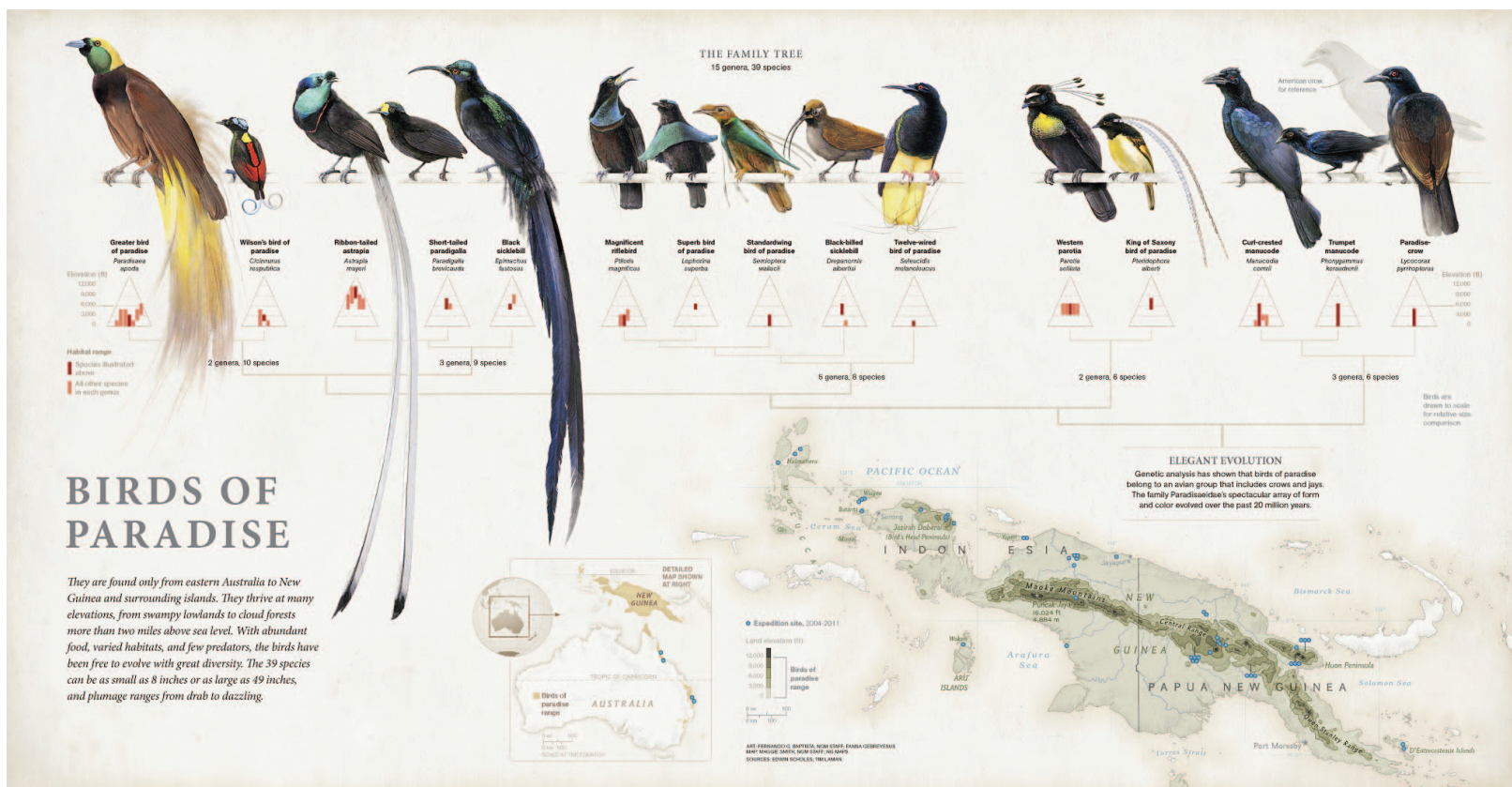

Kuva 13. Infografiikka Irakin sodan kustannuksista

on pieni. Se esittelee kymmenen osa-aluetta, josta kolmen triljoonan loppusumma koostuu sekä kuvituskuviin että tekstin avulla. Tieto on levitetty näyttäväksi kuvituskuvilla höystetyiksi grafikaksi, mutta kokonaisuus jää hyvin sekavaksi. Tämän kaltaiset infografiikkamaiset kuvitukset ovat olleet nouseva trendi jo useamman vuoden ajan, koska niiden avulla on helppo pukea tietoa näyttävään muotoon. Infografiikan tulisi kuitenkin muuntaa numerot tai ilmiöt ihmisäivoille helposti ymmärrettävään muotoon, eikä tehdä numeroista kiinnostavia (Cairo 2013.), mikä on mielestäni suurin kompastuskivi infografiikkamaisten kuvitusten kohdalla. Ne

pyrkivät usein visuaalisesti selittämään laaja-alaisia tietomateriaalia, mutta eivät tee siitä sen helpommin ymmärrettävää mitä materiaali on tekstimuodossaan.

Kuvituskuva voi tuoda ammattitaitoisesti toteutettuna ja maltillisesti käytettynä suurta lisäarvoa infografiikalle. Esimerkiksi National Geographyssä vuonna 2002 julkaistu infografiikka paratiisilinnuista (kuva 14) jäisi katsojalleen hyvin puutteelliseksi kokonaisuudeksi ilman dataa vastaavien lintujen kuvia. Ammattitaitoisesti toteutetut kuvitukset kuvailevat lintujen ulkonäköä sekä niiden kokosuhdetta toisiinsa, jonka kuvailu pelkän tekstin tai diagrammin avulla tuntuisi kömpelöltä

Kuva 14. Infografiikka paratiisilinnuista.

ratkaisulta. Kuvituskuvien käyttö infografiikassa on mielestäni hyväksyttävää ja kannattavaa, jos kuvituskuvan käyttö on perusteltua ja se tuo jotain lisäarvoa infografiikkaan. Mielestäni tämä lisäarvo ei rajoitu ainoastaan tiedon välittämisen kannalta oleellisen tärkeään elementtiin, vaan se voi yhtä hyvin olla taustalla oleva kuvitus, joka kiinnittää katsojansa huomion ja houkuttelee hänet infografiikan pariin. Kuvituskuva ei kuitenkaan saa olla mielestäni liian dominoiva osa infografiikkaa: infografiikan hienoutena on sen kyky tuoda esille monimutkaistakin tai laaja-alaista tietoa helposti ymmärrettävässä muodossa, eikä kuvituksen tulisi astua

tämän ominaisuuden tielle. Vapaasalo lainaten tietoa on tarkoitettu käytettäväksi ja tämä praktinen tavoite on asetettava ensisijaiseksi informaation muotoilussa. Kun toteutus on onnistunut, tehokas ja viestivä, tulee siitä myös kaunista tuloksena laadukkaasta työstä (Vapaasalo 2000).

5 Kuvituskuvat Joensuun Vedelle

5.1 Kuvitusprosessi

Kuvituskuvien toteuttaminen alkoi vuoden 2014 kesäkuun alkupuolella. Toteutin Joensuun Veden verkkosivut kokivat ulkoasu-uudistuksen syksyllä 2014 ja sain olla mukana projektissa verkkosivujen kuvituskuvien osalta. Toteutin yhteensä neljätoista piirroskuvaa, joista neljä ovat pienikokoista kuvituksia etusivulle ja loput kymmenen isokokoisia kuvia verkkosivujen sisäsivulle.

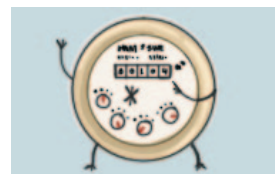
Mistä kaikki sai alkunsa? Kuvitusprojektin lähtökohtana oli toimeksiantajan tarve saada uusille verkkosivuille ilmeikkäitä ja informatiivisia kuvituksia. Verkkosivujen rakenteen muuttuessa Joensuun kaupungin sivuja vastaavaksi, tuli etusivulle saada Joensuun kaupungin sivujen tavoin houkuttelevia ja informoivia nostokuvia ja sisäsivuille isompia kuvakokonaisuuksia, jotka toimisivat kuvituskuvina tekstisisällölle. Kuvituskuvien tehtävänä oli siis täten toimia perinteisen kuvituskuvan määritelmän mukaisesti viestin viejänä ja katseen kääntäjinä, mutta samalla myös tietoa välittävänä kokonaisuutena.

Uusien kuvituskuvien toteutustavaksi valikoitui piirroskuva verkkosivuilla perinteisesti käytetyn valokuvan sijaan. Piirroskuvaan päädyttiin toivottujen kuvitusaiheiden luonteen ja piirroskuvien monipuolisten käyttömahdollisuuksien vuoksi. Piirroskuvan avulla voitiin vaivatta luoda kannettavan tietokoneen ääressä pohdiskeleva vesimittari tai kirjepaperin sisältä lukijaansa tervehtivä lasku sekä tuoda kuviin ripaus tarinankerrontaa. Ilman kuvamanipulointia vastaavan lopputuloksen saavuttaminen valokuvan voimin olisi työlästä tai jopa mahdotonta toteuttaa. Piirtämisen keinoin toteutetut kuvat mahdollistivat myös kuvissa esiintyvien elementtien yksinkertaistamisen, jolloin kuvaan jäisi osalliseksi vain tiedon välittämisen kannalta oleelliset elementit.

Kuvituskuvat saivat heti ensimmäisistä luonnoksista lähtien hyvin sarjakuvamaisen tyyliunnon. Sarjakuvamaisuus oli oikeastaan hyvin luonnollinen valinta tämän projektin kohdalla: tyyli on omiaan kertomaan visuaalista viestiä mahdol-

lisimman yksinkertaistetusti, mutta mielenkiintoisella ja persoonallisella tavalla.

Kuvituskuvien toteuttaminen alkoi vuoden 2014 kesäkuun alkupuolella. Toteutin muutaman alkuperäisen kuvitusaiheen pohjalta esimerkkikuvia mieltimästäni toteutustyylistä (kuva 15) sekä kuvissa toistuvasti esiintyvistä ”päähenkilöistä” (kuva 16), minkä perusteella valikoiduin varsinaisten kuvituskuvien toteuttajaksi. Myöhemmin kesäkuussa kävimme yhdessä läpi Joensuun Veden verkkosivutiimin kanssa sivuille tulevia kuva-aiheita ja niihin liittyviä yksityiskohtia, jonka jälkeen aloitin kuvituskuvien työstämisen sovitun aikataulun mukaisesti elokuun alussa. Toteutin myöhemmin syksyllä viisi uutta kuvaa aiemmin elokuussa tehtyjen kymmenen kuvan lisäksi.

Kuva 15.
Esimerkkejä toteutustyylistä.

Kuva 16.
Vihkoluonnoksia kuvien "päähenkilöstä".

Jokaisen kuvituskuvan tekeminen alkoi ensin tiedonhankinnasta. Miltä näyttää suomalaisessa kodissa käytettävä vesimittari tai sekametsän maakerrokset? Vaikka kuvituskuvat tulisivatkin olemaan yksinkertaistettuja ja humoristisiakin, niiden sisältämä tiedon tulisi olla tosiperäistä. Käytin projektin aikana hyödyksi internetistä löytämäni lähdemateriaalia sekä Joensuun Vedeltä saamaani asiantuntemusta. Mielestäni erityisesti sarjakuvamaisen kuvitustyyliä on riskinä, että sen yksinkertaistavaa toteutustapaa hyödynnetään mutkien suoristamiseen ja vaikeiden aiheiden kiertämiseen. Koen asian täysin päinvastaiseksi: jotta kuvittaja itse pystyy realistisesti muovailemaan vaikeaselkoisen tiedon mahdollisimman yksinkertaiseen muotoon niin, että valmis tuotos sisältää kaiken katsojalle oleellisen informaation helposti hahmotettavassa muodossa, on hänellä oltava vahva ymmärrys toteuttamastaan aiheesta. Tällöin yksinkertaistamisen eteen tehdyt ratkaisut ovat harkittuja ja tietoisia, ja palvelevat mahdollisimman informatiivista lopputulosta.

Kuvituksen pääasiallisena toteutusvälineenä toimi Adobe Photoshop. Jokaisen kuvan kohdalla kuvitusprosessi alkoi nopeasta hahmotelmasta, jossa määrittelen kuvaan tulevat pääelementit sekä niiden sijoittelun. Hahmotteluvaiheen ideana on siirtää ajatukseni paperille yksinkertaistetussa muodossa, ja se toimii pääasiasa oman muistini tukena. Hahmotelma toimii tukena varsinaiselle luonnokselle, jossa konkretisoin ideoitani huolitellumpaan muotoon. Määrittelen luonnoksessa kuvaan tulevat elementit, niiden kokosuhteet ja sijoittelut sekä elementtien tärkeimpiä yksityiskohtia. Hahmotelma ja luonnos ovat osa kuvituksen suunnittelu- prosessia, jonka pohjalta varsinainen toteutus alkaa. Luonnoksen päälle toteutettava viivapiirros lyö lukkoon kuvaan tulevien elementtien muodot ja sijainnin sekä täsmentää ja selvittää luonnoksessa määriteltyjä yksityiskohtia. Valmis viivapiirros määrittelee myös elementtien värialueiden rajat, joka helpottaa kuvan väritystyötä.

Kuvituskuvien väritys on toteutettu maalaamalla ensin jokaiselle elementille oma pohjaväri. Pohjaväri on ns. keskisävy, jonka avulla määrittellen elementin muotoja määritelevien valojen ja varjojen sävy. Jokainen elementti on siis väritetty pääasiallisesti kolmella sävyllä tuomaan muuten kaksiulotteiseen kuvakokonaisuuteen lievää kolmiulotteisuuden tuntua. Lisäsin lopuksi joihinkin elementteihin niitä määritteleviä pieniä yksityiskohtia, kuten valokuovia vesiputkiin.

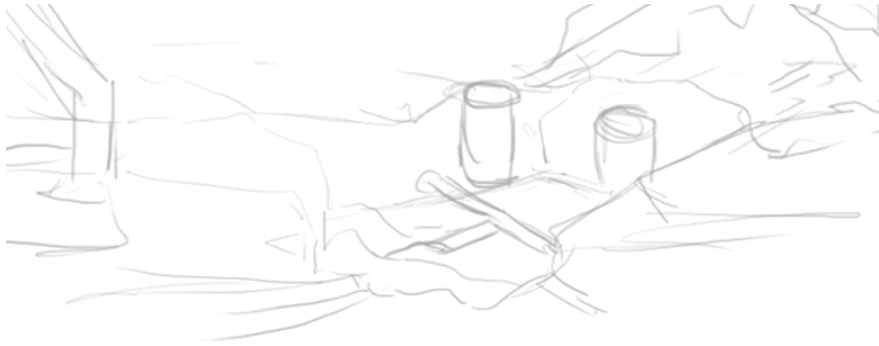
Esimerkkinä toteutusprosessin kulusta toimii työtilaukset-sivun kuvitus. Tein

Joensuun Vedeltä saamieni esimerkkikuvien pohjalta nopean hahmotelman (kuva 17) kuva-aiheesta, jossa ollaan liittämässä rakenteilla olevaa taloa vesijohtoverkostoon. Etsin myös muutamia esimerkkikuvia kaivinkoneesta, jotta saisin piirrettyä sen mahdollisimman tunnistettavan näköiseksi. Hahmotelman jälkeen toteutin sen päälle eri elementtien ääriiviivat (kuva 18). Ääriviivojen piirtäminen huolellisesti oli työssäni tärkeää, koska ne tulisivat säilymään myös lopullisessa kuvassa sekä ne tulisivat määrittelemään eri värialueiden rajat. Värityso alkoi maalaamalla paikoilleen jokaisen elementin pohjaväri (kuva 19) ääriviivoja muokailleen. Pohjavärien ja muutamien lisäämieni yksityiskohtien jälkeen maalasin ääriiviivat vastaamaan sen rajaamaan pohjaväriä (kuva 20). Mustat ääriiviivat tulisivat näyttämään lopullisessa kuvassa liian voimakailta ja hallitsevilta, jolloin niiden värittäminen pehmentää lopullista yleisvaikutelmaa. Kaikkien värien ollessa paikallaan lisäsin kuvaan hentoja varjostuksia tuomaan kuvaan lievää kolmiulotteisuuden tuntua (kuva 21) sekä lopuksi käsittelin kuvan värimaailmaa kontrastikkaammaksi Photoshopin Levels-työkalulla (kuva 22).

5.2 Tulokset

Kuvitusprojektin lopputuloksena syntyi yhteensä neljätoista kuvituskuva, jotka ovat käytössä Joensuun Veden verkkosivuilla ja joista osaa on hyödynnetty myös Joensuun Veden Facebook-sivulla sekä vuosikertomuksessa. Kuvat vastaavat mielestäni hyvin niille asetettuja tavoitteita: ne ovat värimaailmaltaan ja kuva-aiheiltaan hauskoja ja iloisia sekä toimivat sisällöllisellä tasolla tiedon välittäjinä. Oman näkemykseni mukaan onnistuneen lopputuloksen avain oli Joensuun Veden kanssa huolellisesti tehty pohjatyö. Kuva-aiheet olivat tarkkaan mietittyjä, mutta niiden toteutuksessa oli sopivasti liikkumavaraa. Sain myös aina kuvien sisältöä koskeissa ongelmatilanteissa apua ja paljon valokuvamateriaalia pohjustamaan piirroksiani, mikä oli onnistuneiden kuvien kannalta äärimmäisen tärkeää.

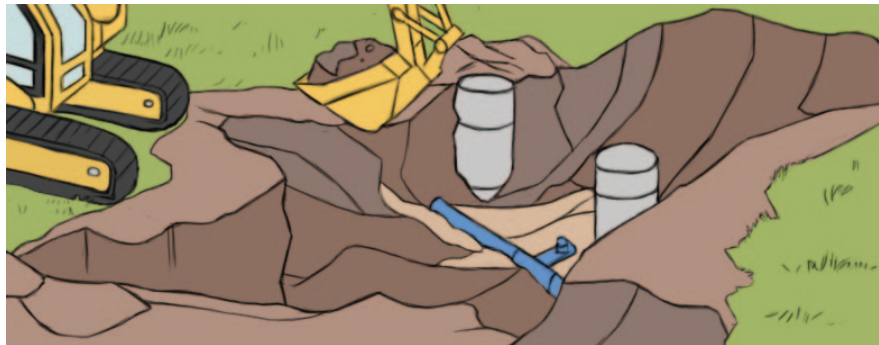
Esimerkiksi pohjavesialueita kuvaavan kuvituksen ensimmäisessä versiossa (kuva 23) nousi ongelmaksi se, että sen esittämä tieto ei vastannut todellisuutta. Kuvituskuva oli päällisin puolin onnistunut, mutta siitä puuttui pohjavesikerroksen alta pilkistävä maakerros sekä jokaisessa kerroksessa olevat pienet kivelementit. Ilman näitä katsojalle voisi tulla mielikuva, että pohjavesi on maakerrosten

Kuva 17. Hahmotelma.

Kuva 18. Ääriiviivat.

Kuva 19. Pohjavärit.

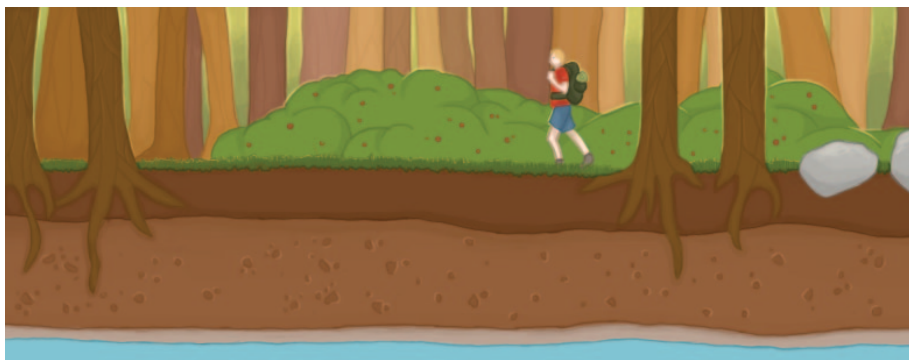
Kuva 20. Ääriviivojen värittäminen.

Kuva 21. Varjostukset.

Kuva 22 Kuvan värien viimeistely.

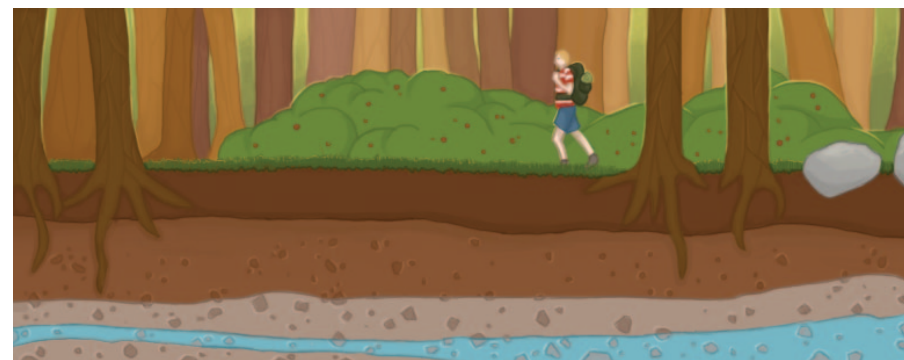

Kuva 23. Alkuperäinen kuvitus.

alla vapaasti virtaava vesialue, vaikkei asia tietyksi näin ole. Oleellista tiedon oikeellisuuden kannalta on se, että kuvan ohessa ei ole sen sisältöä selventävää tekstiä. Tällöin kaikki katsojalle välittyvä tieto on sisällytettävä kuvaan mahdollisimman paikkaansa pitävästi ja helposti ymmärrettävään muotoon, jotta haluttu viesti ja mielikuva välittyy katsojalle. Muokkasin kuvitusta ja lisäsin siihen yksityiskohtia saamani palautteen ja ohjeistuksen mukaan, jolloin lopputuloksesta muodostui paremmin todellisuutta vastaava (kuva 24).

Mielestäni kuvitusprojektin lopputulos (kuva 25) on onnistunut. Kuvat istuvat hyvin verkkosivujen uuteen visuaaliseen ilmeeseen ja noudattavat sisällöllisesti niille asetettuja tavoitteita. Kaikki kuvat ovat myös tyyllisesti samassa linjassa, mikä oli oma henkilökohtainen haasteeni. En ollut aiemmin tehnyt kovinkaan paljon vastaavalla kuvitustyyllillä toteutettuja kuvituksia, jolloin riskinä oli tyyliin vaihtelevuus tai vaihtelevuus muuttuminen kuvitusprosessin edetessä. Onnistuin kuitenkin kuljettamaan tekemiäni tyyli- ja väri- ja muotovalintoja kuvasta toiseen, mihin olen itse kovin tyytyväinen.

Kuvien toteuttamisen haasteellisin osuus oli niiden sisällön ilmaiseminen. Joensuun Veden verkkosivujen kohderyhmä kattaa ensisijaisesti kaikki Joensuussa asuvat henkilöt, joten kuvituksia ei voinut suoraan suunnata esim. rajatulle ikäryhmälle. Kuvissa hyödynnettiin paljon sarjakuvamaisen tyylin ominaisia tapoja esittää kuvien sisältöä esim. henkiin herätettyjen esineiden kautta, jossa mielestäni oli riskinä lopputuloksen muodostuminen osalle sivuston käyttäjistä liiankin humo-

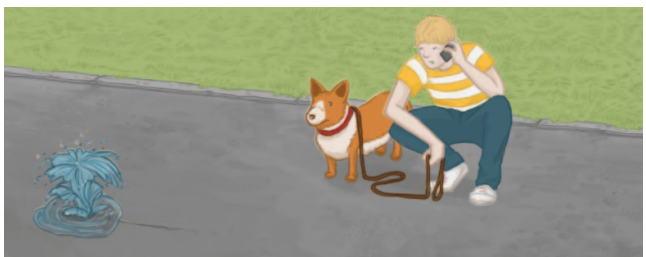
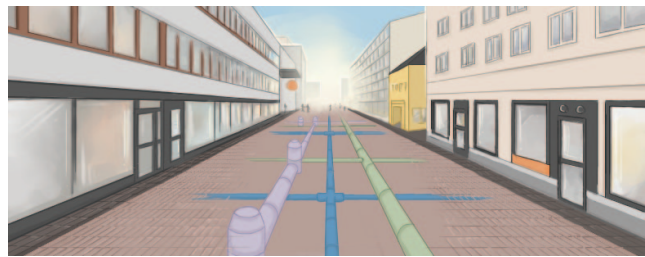

Kuva 24. Lopullinen versio.

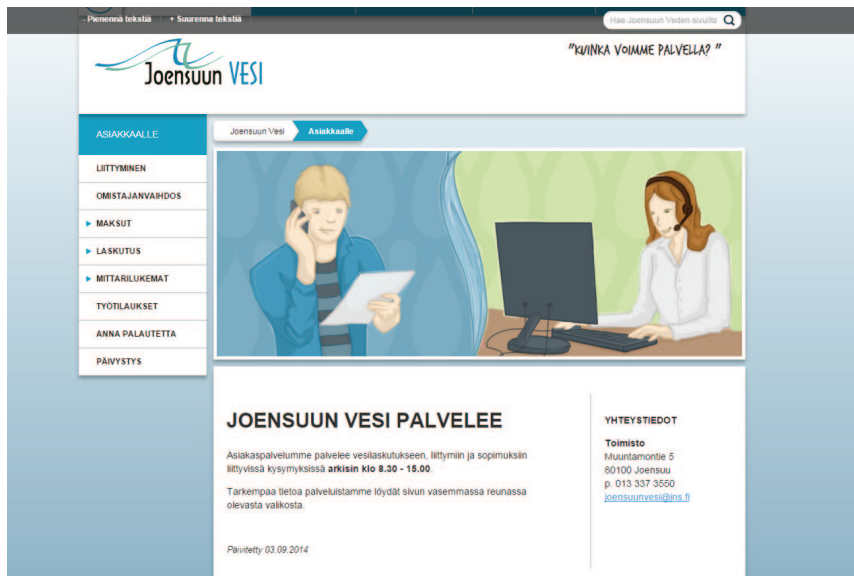
ristiseksi tai naivistisen näköiseksi. Mielestäni lopulliset kuvat eivät kuitenkaan tipahda liiallisen hassuttelun sudenkuoppaan, vaan ovat juuri sopivan persoonallisia ja humoristisia.

Minulle Joensuun Veden kuvituksissa henkilökohtaisesti tärkeintä oli panostaa niiden informatiivisuuteen erityisesti sellaisten kuvien kohdalla, jossa se oli oleellisessa asemassa. Nautin kuvittamisesta eniten siitä haasteesta, kun pääsen välittämään jotain minulle tuttua tai ennestään tuntematonta tietoa kuvan kautta sen katsojalle. Paras palkinto kuvituksesta on, kun katsoja pystyy ensi silmäyksellä helposti havainnoimaan ja sisäistämään kuvasta sen tiedon, jonka opiskeluun ja visualisoimiseen olen itse käyttänyt paljon aikaa. Opin kuvitusprosessin aikana, että tällaisen lopputuloksen saavuttamiseen menee yllättävän paljon aikaa. Osa kuvista oli sisältönsä puolesta teknisesti vaativampia kuin toiset, jolloin monimutkaisempien kuvien toteuttamiseen meni suhteessa paljon enemmän aikaa eivätkä ole mielestäni aivan yhtä viimeistelyä kuin muut kuvat.

Olen kuitenkin itse lopputulokseen tyytyväinen sekä olen saanut hyvää palautetta kuvista niin Joensuun Veden henkilökunnaltakin kuin sivuston käyttäjiltäkin. Kuvitukset näkivät päivänvalon lokakuussa 2014 Joensuun Veden uusien verkkosivujen julkaisun myötä (kuva 25). Sen jälkeen osa niistä on löytänyt tiensä Joensuun Veden Facebook-sivuille sekä koristamaan Joensuun Veden vuosikertomusta (kuva 26).

Kuva 25. Kollaasi kaikista toteutetuista kuvituksista.

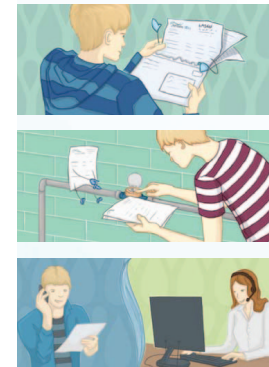

Kuva 26. Kuvakaappauksien Joensuu Veden verkkosivuilta.

PALVELUJEN MYYNTI JA LASKUTUS

Vettä toimitettiin laitoksen omalle toiminta-alueelle 4,12 milj. m³ ja lisäksi Joensuussa ja Kontiolahden kunnassa sijaitseville vesiosuuskunnille yhteensä 195 000 m³. Joensuu Veden vesijohtoverkoston liitettyjen kiinteistöjen asukasmäärä kertomusvuoden lopussa on arvioitu 62 800 henkilöksi, joka on noin 84 % kaupungin koko asukasmäärästä. Vas-taavat luvut jätevesiviemäri-verkoston osalta ovat 60 600 henkilöä ja noin 81 %. Joensuu Veden järjestämän muun vesihuollon (vesipositit) piiriin kuului neljä taloutta. Omaiskulutust Joensuu Veden toiminta-alueella on n. 220 l/has./d.

suista 0,38 milj. euroa. Vesi- ja jätevesilaskutus perustuu vesimittarin osoittamaan veden kulutukseen ja sillä perusteella määräytyvään kiinteistöstä viemäriin johdettavaan jätevesimäärään. Näin laskutettu jäteveden määrä oli 3,38 milj. m³. Lisäksi yhteisviemärintopimuskumppaneilta laskutetun jäteveden määrä oli n. 2,08 milj. m³. Tuloja jätevesilaskutuksesta kertyi 6,40 milj. euroa, jäteveden perusmaksuista 0,35 milj. euroa ja yhteisviemärintopimuskumppaneilta 0,88 milj. euroa. Liittymismaksutuloja kertyi 0,55 milj. euroa. Vesimaksu oli 1,79 €/m³ ja jätevesimaksu 2,34 €/m³ sekä liittymismaksu 2,05 €/m². Veden ja jäteveden perusmaksu perittiin mittarin koon mukaan.

Vesimittareita oli vuoden lopussa käytössä 12 585 kappaletta. Suurkuluttajien vesimittarit on luettu kerran kuukaudessa osittain itseluentana. Omakotitalojen ja muiden kuluttajien vesimittarinluku on tapahtunut kerran vuodessa pääosin itseluentana muiden laskujen perustuessa arvioon. Suurkuluttajat on laskutettu kuukausittain ja muut kolmen kuukauden välein. Laitoksen toimisto hoiti vesi- ja jätevesilaskutuksen CGI:n (aikaisemmin Logica Suomi Oy) Vesikanta-asiakastietojärjestelmällä. Laskujen tulostuspalvelu on keskitetty koko kaupungin osalta Enfo Oy:lle. Veden myynnistä on laitoskelle kertynyt tuloja 6,06 milj. euroa ja veden perusmak-

Vesimittarin lukeman voi ilmoittaa netissä, sähköpostilla, soittamalla tai käymällä toimitussosannalla.

Kuva 27. Ote Joensuu Veden vuosikertomuksesta.

6 *Kuvituskuvan lisäarvo infografiikalle*

Olen tutustunut opinnäytetyössäni kuvituskuvan hyödyntämiseen infografiikassa niin keräämäni teoriapohjan kuin Joensuun Vedelle tekemäni käytännön työn kautta. Loppupäätelmänä voin todeta, että kuvituskuva tuo mielestäni monella tapaa lisäarvoa infografiikalle ja näitä samoja havaintoja voi soveltaa myös verkkosivusuunnittelussa.

Kuvituskuva tuo infografiikalle visuaalista lisäarvoa jo pelkästään läsnäolonsa kautta. Se tekee ympäristöstään mielenkiintoisen ja kiinnostaa katsojansa huomion, jolloin katsoja siirtyy todennäköisemmin halutun sisällön pariin. Tällä tavoin kuvituskuvan kontekstin välittämä viesti tavoittaa yleisönsä varmemmin. Kuvituskuvan kautta voidaan myös välittää mielikuvia, joihin esimerkiksi pelkkä pylväsdiagrammi ei välttämättä ole kykeneväinen. Yksinkertainen palkeista muodostettu pylväsdiagrammi palvelee hyvin tiedon välittämistä, mutta se ei juuri herätä katsojassaan tunteita. Kun pylväät muodostetaankin esimerkiksi piirretyistä päällekkäin kasatuista kolikoista, herättää se

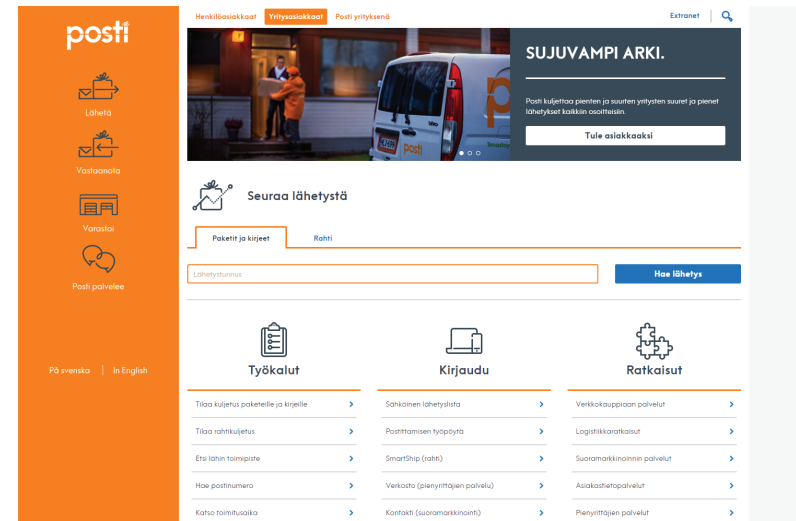
heti katsojassaan tunnereaktion. Kolikot symboloivat rahaa, joka taas merkitsee meille omaisuutta. Kolikkopinoon liittyy aivan erilainen tunnelataus kun pelkkään pylväeseen, koska kolikot liittyvät konkreettisesti jokapäiväiseen elämäämme. Kuvituksen avulla voidaan tällä tavoin myös pehmentää infografiikan yleisvaikutelmaa, jolloin se muuntuu helpommin lähestyttäväksi kokonaisuudeksi. Kokonaisuudella voidaan leikitellä jopa niin paljon, että infografiikka muuntuu kuvituskuvamaiseen muotoon. Tällöin tulee kuitenkin varmistaa, että vaikka infografiikasta muovautuukin vahvasti visuaalinen kokonaisuus, tulee sen silti toimia ensisijaisesti tiedon välittäjänä.

Kuvituskuvasta on myös moneksi muuksi, kuin vaan silmäkarkiksi. Kuva toimii tehokkaasti viestin välittämisen tukena ja helpottaa katsojaansa näkemänsä kokonaisuuden ymmärtämisessä. Katsoja esimerkiksi näkee julkaisussa kotitalouden veden kulutusta kuvaavan infografiikan, jonka ohessa on kuvituskuva vesimittarista ja sen äärellä

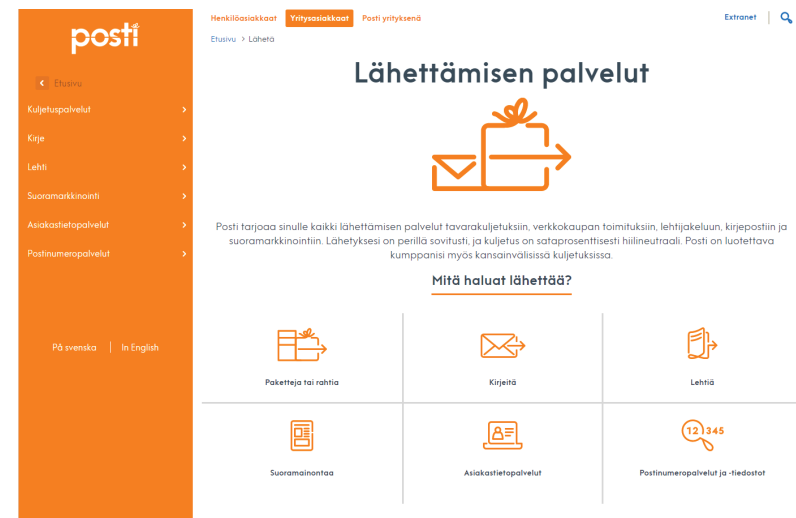
olevasta henkilöstä. Katsoja tunnistaa kuvituksesta tutun tilanteen ja tekee johtopäätelmän, että kyseessä on vesimittarin lukeman tarkistaminen, jonka avulla voidaan seurata omaa vedenkulutusta. Tällöin katsojalla on jo mielikuva infografiikan aiheesta ennen kuin hän on varsinaisesti päässyt tulkitsemaan sen esittämää tietoa. Kun alkuymmärrys on muodostettu kuvan avulla, kokonaisuuden hahmottaminen ja tiedon välittyminen helpottuvat. Tämä kuvituskuvan ominaisuus tuo erityisen suurta lisäarvoa kokonaisuuden esteettömyydelle. Grafiikan aiheen tulkitseminen muuttuu yksiselitteisemmäksi, kun sitä kuvataan sekä tekstillä että kuvituksella. Tällöin esimerkiksi lukihäiriön tuottamat virheet vähenevät. Esteettömässä suunnittelussa tulisi kuitenkin ottaa entistä tarkemmin huomioon turhan kuvioroinan käyttö, joka pahimmassa tapauksessa tekee infografiikasta vaikeasti tulkittavan koko katsojakunnalleen.

Nämä kuvituskuvan tuomat lisäarvot pätevät myös verkkosivuihin. Samalla tavalla kuin infografiikassa, voidaan kuvituskuvalla luoda verkkosivusta mielenkiintoinen ja ohjailta katsojan huomio halutun sisällön pariin. Kuvituskuvalla voidaan myös luoda mielikuvia verkkosivun sisällöstä ennen kuin käyttäjä on lukenut yhtään riviä sivujen tekstisisällöstä. Mielestäni tämä on oleellinen huomio erityisesti verkkosivujen käytettävyyden kannalta. Kuvituskuvan kautta voidaan kertoa käyttäjälle tärkeää tietoa helposti hahmotettavassa muodossa ja ennen kaikkea houkuttella käyttäjä tämän tiedon pariin. Tämän takia kuvituskuvia näkee käytettäväksi erityisesti navigoinnin tukena. Esimerkiksi Postin verkkosivujen etusivulla (kuva 28) kuvituskuvia on käytetty oranssissa palkissa tärkeimpien toimintojen kuvaamiseen sekä sisältöalueessa havainnollistamaan eri sisältökategorioita. Alasivuilla (kuva 29) kuvituksia on hyödynnetty entistä runsaammin ohjaamaan käyttäjää etsimänsä sisällön pariin. Kuvituksia esiintyy sivustolla kautta linjan ja niillä on selkeä funktio toimia verkkosivujen visuaalisena lisänä sekä navigoinnin tukena.

Sivut olisivat käytettävissä myös ilman kuvituksia, mutta ne tuovat mielestäni suurta lisäarvoa muuten minimalistiselle kokonaisuudelle. Teksti ja kuvat toimivat tässä tapauksessa erottamattomana parina, jotka tekevät sivuista yhdessä mielenkiintoisen visuaalisen kokonaisuuden ja edistävät sen käytettävyyttä. Teksti ja kuva kertovat samaa viestiä, mutta tukevat toisiaan niin, että sivustosta muodostuu visuaalisesti viehättävä ja informatiivinen kokonaisuus.

Kuva 28. Postin verkkosivujen sisäsivu

Kuva 29. Postin verkkosivujen alasivu

7 *Pohdinta*

Infografiikka on raivannut kuvituskuvan tavoin tiensä internetiin monen muun perinteisesti kirjojen tai lehtien sivulta tuttujen visuaalisten elementtien kanssa. Näin ei ole tapahtunut suinkaan väkisin pakottamalla, vaan selkeästä tarpeesta. Verkkosivujen muuttuessa staattisista sivuista toiminnallisempaan suuntaan, on tiedon määrä lisääntynyt valtavasti. Vielä kymmenen vuotta sitten ei voitu kerätä статистиikkaa siitä, että millaisella noususuhdanteella infografiikka on ollut osana viestejä Twitterissä tai kuinka monta kertaa tekemäsi kuvitus on jaettu erilaisissa sosiaalisissa medioissa. Infografiikan suuri suosio ei välttämättä ole ollut täysin eduksi infografikalle itselle, mutta sille on suosiostaan päätellen selkeä tarve auttaa meitä selviämään kuivin jaloin päivittäisessä informaatiotulvassa.

Opinnäytetyöprosessi on ollut opettavainen kokemus. Työn toiminnallisena osuutena toiminut toimeksianto oli ensimmäinen suurempi kuvitusprojekti, jonka olen toteuttanut itsenäisesti. Opin projektin aikana hyödyntämään yksinkertaisempaa kuvitustyyliä, joka oli minulle alkuun hiukan vieras. Kuvat muistuttivat tyyliltään yksinkertaisia vektorikuvituksia, joten pohdin suunnittelutyön alussa pitkään sitä, että toteutanko kuvituskuvat Illustratorilla vai Photoshopilla. Kuvien toteuttaminen Illustratorilla olisi ollut luontevaa, mutta niiden onnistuminen olisi epävarmaa, koska en ollut aiemmin toteuttanut yhtä laajoja ja yksityiskohtaisia kuvituksia Illustratorilla hyödyntäen. Päädyin lopuksi Photoshopiin, koska tutun työkalun avulla voisin varmemmin taata ammattimaisen lopputuloksen eikä kuvien visuaalinen ilme tulisi juuri poikkeamaan haluamastani tyyli-suunnasta. Tyylivalintojen lisäksi kuvien käyttöympäristö herätti myös useita ajatuksia ja kysymyksiä.

Olen toteuttanut aiemmin kuvitustöitä, joita on toki hyödynnetty myös verkkoympäristössä, mutta niitä ei ole suoranaisesti suunniteltu hyödynnettäväksi juuri verkkosivuille. Kuvitusprosessin alussa jouduin ehkä ensimmäistä kertaa todella miettimään ja pähkäilemään, että millaisia kuvituksia suunnitellussa käyttöympäristössä oikeastaan käytetään ja mitä niiltä vaaditaan käytettävyyden ja visuaalisuuden kannalta. Mielestäni tämä pohdinta on ollut yksi merkittävimmistä osista omaa oppimisprosessiani, koska se todella herätti minut katsomaan kuvituksia myös niiden käyttöfunktion kannalta. Kuvituksien tekeminen itsessään sujui vauhtomasti, josta suuri kiitos kuuluu Joensuun Veden suuntaan. Huolella tehdyn pohjatyön ja selkeiden ohjeiden avulla minun tehtäväkseni jäi vain toteuttaa toivotut kuva-aiheet annettujen ideoiden pohjalta, joihin oli jätetty sopivasti hiukan liikkumavaraa tyylitellyn lopputulokset mahdollistamiseksi.

Kiinnostukseni kuvituskuvan käyttöön infografiikassa heräsi etsiessäni tietoa siitä, että kuinka ja millaisiin käyttötarkoituksiin kuvituskuvia hyödynnetään verkkosivuilla. Samalla tavalla kuin infografiikassa, tulee mielestäni verkkosivujen kohdalla miettiä painavasti sitä, että mitä lisäarvoa kuvituskuva tuo käyttöympäristölleen. Kuten infografiikassa ei kuvituskuva saa tulla verkkosivullakaan tiedon välittämisen tielle. Työni teoriapohjan kirjoittaminen itsessään oli antoisaa ja mielenkiintoista, mutta ajoittain haastavaa. Kirjoitustyö on jäänyt viime vuosina käytännön tekemisen varjoon, joten etsimäni tiedon ja omien ajatuksieni kasaminen yhtenäiseksi tekstikokonaisuudeksi sujui välillä melko takkuilevasti. Aihe itsessään oli todella kiehtova, jota tutkin mielelläni. Erityisesti infografiikan teoria ja siihen liittyvät ajankohtaiset ilmiöt tempaisivat alkuun mukaansa ehkä liiankin tehokkaasti, jolloin innostuin tutkimaan ja pohtimaan paljon asioita myös hiukan opinnäytetyöni aiheen vierestä. Loppujenlopuksi onnistuin kuitenkin mielestäni kuljettamaan työni punaista lankaa onnistuneesti koko opinnäytetyöraportin läpi.

Responsiivisuus ja yksinkertaisuus ovat avainsanoja tämän päivän verkkosivusuunnittelussa, joten kuvituskuva tuskin on juuri sille valitulla paikallaan vain sen takia, että se on kaunis kuva. Vielä viisitoista vuotta sitten verkkosivuihin haettiin näyttävyyttä erilaisten staattisten ja liikkuvien graafisten elementtien kautta, mutta teknologian tuomien muutoksien myötä verkkosivujen sisältö on yksinkertaistunut. Kun verkkosivujen tulee toimia oikein ja näyttää hyvältä useilla eri laitteilla aina kännykästä tietokoneen näyttöön, asettaa se rajoitteita myös sivuilla

käytettäville kuvituksille. Pienet kuvituskuvat ovat muuttuneet valokuvista yksinkertaisiksi piirroskuviksi, mikä palvelee paremmin sivuston käytettävyyttä. Yksinkertaisten kuvituksien etu on, että ne näyttävät hyvältä niin pienessä kuin isossa-kin koossa. Kuvituskuvat tuovat mielestäni harkitusti käytettynä paljon lisäarvoa verkkosivulle ja siksi on ollut ilo huomata, kuinka kuvituksien käyttö on näyttänyt lisääntyvän viime aikoina. Kuvituksilla voidaan auttaa käyttäjää liikkumaan sivustolla, tekemään siitä visuaalisesti mielenkiintoisen ja jopa hyödyntää niitä osana yrityksen imagomarkkinointia. Tarttuessani Joensuun Veden tarjoamaan toimeksiantoon olin todella positiivisesti yllätynyt siitä, kuinka avoimin mielin kuvituksia lähdeittiin toteuttamaan. Kuvituksista toivottiin värikkäitä ja hauskoja, jotka rikkoivat mielestäni mainiolla tavalla Joensuun Veden kaltaisesta isosta liikelaitoksesta välittyviä konservatiivisia mielikuvia. Mielestäni Joensuun Veden kuvituskuvat ovat hyvä esimerkki siitä asennemaailman muutoksesta, jota kuvituskuvien käyttö verkkosivuilla on parhaillaan käymässä läpi.

Opinnäytetyöni on ollut minulle henkilökohtaisesti tärkeä virstanpylväs tavoitteessani kehittyä entistä ammattitaitoisemmaksi kuvittajaksi. Olen oppinut uutta ja hionut vanhaa antoisan projektin parissa, jonka kautta olen havahtunut katsomaan kuvituskuvan ominaisuuksia ja käyttömahdollisuuksia entistä laajemmin. Samalla olen tuottanut asiakkaalle toimeksiannon mukaisia kuvituskuvia, joita voin pitää saamani palautteen ja omien näkemyksieni mukaan onnistuneina. Toivon että opinnäytetyöni herättää lukijan tutkimaan jatkossa entistä tarkkaavaisemmin ja jopa kriittisemmin näkemiänsä kuvituskuvia niin verkkosivuilla kuin infografiikassakin – näin minä ainakin tulen tekemään!

Lähteet

Ahjopalo-Nieminen, T. 1999. Kuvittajan Keinot. Helsinki. Kirjayhtymä.

Bullas, J. 2012. 9 Awesome Reasons to Use Infographics in you Content Marketing. <http://www.jeffbullas.com/2012/03/07/9-awesome-reasons-to-use-infographics-in-your-content-marketing/>. 6.5.2015.

Cairo, A. 2013. What Makes A Great Infographic? 8 Experts Weigh In. Artikkelissa Kuenn, A. (toim.) <http://http://marketingland.com/8-experts-talk-about-making-great-infographics-34958>. 7.5.2015.

Few, S. 2009. Sometimes We Must Raise Our Voices. http://www.perceptualedge.com/articles/visual_business_intelligence/sometimes_we_must_raise_our_voices.pdf. 6.5.2015.

Goff, B. 2013. Photos vs. illustrations: when to use which form. Bickstock blog. <http://www.bigstockphoto.com/blog/photos-vs-illustrations-when-to-use-which-format>. 15.2.2015.

Graafinen. 2015. Kuvitus. <http://www.graafinen.com/suunnittelu/kuvitus/kuvitus/>. 29.4.2015.

Hatva, A. 1993. Kuvittaminen. Helsinki. Rakennustieto Oy.

Helsinki Region Infoshare. 2012. Edward Tufte. <http://www.hri.fi/fi/ajankohtaista/datan-hyodyntaminen/visualisointiblogi/edward-tufte/>. 6.4.2015

Jennings, S. 1987. New Guide to Professional Illustration and Design. London. Headline Book Publishing.

Kemp, S. 2015. Digital, Social & Mobile Worldwide 2015.

<http://wearesocial.net/blog/2015/01/digital-social-mobile-worldwide-2015/>. 5.5.2015.

Koponen, J. 2012. Pitääkö Visualisoinnin olla kaunis? Informaatiomuotoilu.fi. <http://informaatiomuotoilu.fi/2012/06/pitaako-visualisoinnin-olla-kaunis/>. 28.3.2015.

Koponen, J. 2011. Roskagrafiikka auttaa tiedonvälitystä. Informaatiomuotoilu.fi. <http://informaatiomuotoilu.fi/2011/05/roskagrafiikka-auttaa-tiedonvalitysta/>. 6.4.2015.

Lintulahti, M. 2015. Tulokset: Sisältömarkkinoinnin trendit Suomessa 2015. Kubo Creative Agency. <http://www.kubo.fi/sisaltomarkkinoinnin-trendit-2015-suomessa/>. 5.5.2015

Spissler, H. 2001. Infografiikka julkaisijan työvälineenä. Jyväskylä: Gummerus. Saksankielinen alkuperäisteos 1999.

Vapaasalo, T. 2000. Tiedon muotoilun eli infodesignin haasteet. Teoksessa Koskinen, J. (toim.) Visuaalinen viestintä – monialainen tulevaisuus. Helsinki: WSOY, 51-67.

Kuvaluettelo

Kuva 1-5 Tekijän. 2015.

Kuva 6 Tekijän. Mukailten teosta The Power of Infographics. <http://ptgmedia.pearsoncmg.com/images/9780789749499/samplepages/0789749491.pdf>. 7.5.2015.

Kuva 7 Ikea. 2015. http://www.ikea.com/ms/en_US/customer_service/assembly/B/B90103758.pdf. 15.5.2015.

Kuva 8 Informaatiomuotoilu.fi. 2012. <http://informaatiomuotoilu.fi/2012/06/pitaako-visualisoinnin-olla-kaunis/>. 15.5.2015

Kuva 9. Informaatiomuotoilu.fi. 2012. <http://informaatiomuotoilu.fi/2012/06/pitaako-visualisoinnin-olla-kaunis/>. 15.5.2015

Kuva 10 The Work of Edward Tufte and Graphic Press. http://www.edwardtufte.com/bboard/q-and-a-fetch-msg?msg_id=0002w4. 29.4.2015.

Kuva 11 Statista. 2014. <http://www.statista.com/chart/2418/android-dominates-uk-smartphone-sales/>. 2.5.2015.

Kuva 12 Eagereyes. <https://eagereyes.org/blog/2011/want-to-make-chart-memorable-add-junk>. 6.5.2015.

Juice analytics. 2010. <http://www.juiceanalytics.com/writing/writing/memorable-or-actionable-or-both>. 6.5.2015.

Kuva 13 Erick Schonfeld: TechStream. 2012.

<http://erickschonfeld.com/2012/06/28/infographics-broken/>. 29.4.2015.

Kuva 14 National Infographic. 2013. <http://juanvelascoblog.com/2013/02/15/the-quest-to-find-all-birds-of-paradise/>. 29.4.2015.

Kuva 15-23 Tekijän. 2015.

Kuva 24 Tekijän. 2015. Kuvakaappaukset sivustolta <http://www.joensuunvesi.fi/>.

Kuva 25 Joenvuun Vesi. 2015. <http://www.joensuunvesi.fi/documents/1368623/1786230/VK+2014/f0bb5f5a-4bd4-43ce-a5ec-c79f5dda930a>. 7.5.2015

Kuva 26 Tekijän. 2015.

Kuva 27 Joenvuun Vesi. 2015. <http://www.joensuunvesi.fi/documents/1368623/1786230/VK+2014/f0bb5f5a-4bd4-43ce-a5ec-c79f5dda930a>. 7.5.2015

Kuva 28-29 Tekijän. 2015. Kuvakaappaukset sivustolta <http://www.posti.fi/yri-tysasiakkaat/>